

Sauðárkróki, 1. október 2020

Félagsmálaráðuneytið

Skógarhlíð 6

105 Reykjavík

Félagsmálaráðuneytið hefur til umsagnar í Samráðsgátt mál nr.195/2020, drög að frumvarpi til laga um fæðingar- og foreldraorlof.

Í þingsályktun um stefnumótandi byggðaáætlun fyrir árin 2018-2024, sem Alþingi samþykkti samhljóða árið 2018 er lýst þeirri framtíðarsýn að í öllum landshlutum verði blómlegar byggðir og öflugir byggðakjarnar þar sem stuðlað verði að bættum lífskjörum landsmanna með sem jöfnustu aðgengi að grunnþjónustu og atvinnutækifærum óháð efnahag og búsetu og að grunnþjónusta verði veitt íbúum sem mest í nærsamfélagi. Í aðgerðakafla áætlunarinnar, lið A.7. fæðingarþjónustu og mæðravernd, er verkefnismarkað að tryggja aðgengi að þjónustu vegna meðgöngu og fæðingar. Þá gerir tillagan einnig ráð fyrir því að aðgengi að almennri heilbrigðisþjónustu vegna meðgöngu verði skilgreint fyrir hvern landshluta auk þess sem öryggisþjónusta verði tryggð. Þar segir einnig: „Settar verði reglur um styrki til greiðslu ferðakostnaðar til foreldra sem bíða fæðingar barns fjarri heimabyggð.“ Sömu leiðis er gert ráð fyrir í A.18, skilgreining opinberrar þjónustu og jöfnun aðgengis, að jafna kostnað við að sækja einstaka þætti þjónustu á vegum ríkisins. Þá segir í stefnuýfirlýsingu ríkisstjórnarinnar um heilbrigðismál að „Allir landsmenn eigi að fá notið góðrar þjónustu, óháð efnahag og búsetu.“

Að mati Bygðastofnunar vantar í frumvarpið að tekið sé tillit til aðstæðna fæðandi kvenna og fjölskyldna þeirra sem búa fjarri fæðingarþjónustu. Gera má ráð fyrir að allt að 10% mæðra á Íslandi búi í meira en klukkustundarfjarlægð frá fæðingarþjónustu. Víða er fjarlægðin margfalt meiri t.d. á sunnanverðum

Vestfirðum, Norðlandi vestra, norðausturlandi og suðausturlandi.¹ Þá geta veður, sérstaklega yfir vetrarmánuðina, hamlað för fólks á fæðingarstað og getur þannig stefnt lífi og heilsu verðandi móður og barns í hættu.

Byggðastofnun telur afar brýnt að tillit verði tekið til þeirra foreldra sem búa fjarri fæðingarþjónustu og þurfa þess vegna að dveljast tímabundið utan heimilis til að vera í öruggri nálægð við fæðingarþjónustu. Það er hægt t.d. með sérstöku viðbótarfæðingarorlofi foreldra meðan á biðtíma stendur fyrir þá foreldra sem búa fjarri fæðingarþjónustu sem skerði í engu almennt fæðingarorlof ásamt endurgreiðslu á dvalarkostnaði á meðan á bið stendur. Byggðastofnun er tilbúin að koma að vinnu við skilgreiningu á því hvaða svæði falli undir slíkar reglur.

Virðingarfyllt
f.h. Byggðastofnunar

Aðalsteinn Þorsteinsson
forstjóri

---

¹ https://www.byggdastofnun.is/static/files/Skyrslur/iceland-health_memo_final_v4.pdf